

Забезпечення дієвої системи фінансової безпеки передбачає з'ясування і систематизацію явищ, подій, дій, настання або здійснення яких безпосередньо або опосередковано може бути загрозою тому чи іншому суб'єктові фінансової безпеки. Сутність загрози фінансової безпеки може бути визначена як збиток, котрий визначає ступінь зниження фінансового потенціалу за визначений проміжок часу. Загрози фінансової безпеки можна поділити на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні загрози фінансової безпеки держави:

- невисокий рівень капіталізації банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок із кредитів;

- значні обсяги державного та гарантованого державою боргу, проблеми з його обслуговування;

- різкі зміни рівня цін і курсу національної валюти;

- недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету;

- ефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків.

До зовнішніх загроз економічної безпеки також слід віднести: критичні значення зовнішньої заборгованості в цілому, так і в розрахунку на одну особу; дестабілізація грошово-кредитної системи; девальвація національної валюти при галопуючих темпах інфляції; зубожіння населення та висока ймовірність дефолту [1, с. 54].

Основне завдання держави в контексті забезпечення економічної та фінансової безпеки – є створення економічного, політичного та правового середовища та інституційної інфраструктури, які б стимулювали підприємства, інвестиційні процеси, виробництво до конкурентоспроможних товарів, тому основними стабілізаційними напрямками можуть бути: ліквідація нецільового використання бюджетних

коштів; вдосконалення податкової системи; стабільність національної грошової одиниці; вдосконалення національної банківської системи; зниження дефіциту державного бюджету; здійснення виваженої політики внутрішніх і зовнішніх запозичень; вдосконалення антимонопольної політики.

Серед загроз фінансової безпеки, слід виділити такі найбільш вагомні ризики:

- залежність України та її більшості Європейських країн від монополістичної політики Російської Федерації щодо експорту газу;

- переважання сировинної та низько-технологічної складової у загальних обсягах експорту товарів;

- відсутність умов для забезпечення експортної активності та надмірна імпортозалежність економіки України [2, с. 4].

Найбільш дієвими заходами щодо зміцнення фінансової безпеки України повинні бути:

- зменшення зовнішнього боргу України, шляхом прямого зменшення чистих зовнішніх запозичень уряду та погашення довгострокових запозичень реального сектору економіки;

- розробка поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту за рахунок нарощення власного доходного потенціалу;

- створення сприятливих умов та правил функціонування та розвитку ринку цінних паперів в Україні [3, с. 4].

Таким чином, реалізація запропонованого комплексу заходів, що охоплює більшість складових фінансової безпеки, актуальних для України, потребує збалансування і комплексної взаємодії всіх гілок влади та суб'єктів господарювання. Забезпечення підтримки на законодавчому, виконавчому, владному рівнях дозволить значно підвищити рівень фінансової безпеки та досягти економічного зростання країни.

Література

1. Тимошенко О.В. Досвід європейських країн щодо формування та забезпечення фінансово-економічної безпеки держави / О.В. Тимошенко // Економіка та держава. - 2015 - № 4 - С. 52-57
2. Лисяк Л. В. Сучасний стан та основні проблем фінансової безпеки України / Л. В. Лисяк, Я. Ю. Подлужна // Ефективна економіка. - 2015. - № 12. - С. 1-6.
3. Луцик-Дубова Т.О. Основні пріоритети зміцнення фінансової безпеки України / Т.О. Луцик-Дубова // Економічні науки. - 2012. - Вип. 22. - Ч.ІІ. - С. 1-6.

УДК 336.22.02

ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Беспечний І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Обмеженість в інструментах нарахування податкових доходів за рахунок зміни їх механізмів загальним рівнем податкового навантаження платників створює передумови для розвитку іншого сегмента податкової політики – пошуку резервів для забезпечення tax compliance або свідомого і строгого виконання громадянами своїх податкових зобов'язань за рахунок формування ефективної системи взаємодії платників податків і держави.

Оскільки успішність справляння податків базується на ментальності населення, то роль

податкової культури в інституціонально-еволюційному аспекті формування і розвитку податкової політики України є достатньо вагомою. У зв'язку з цим все частіше підіймається питання про необхідність побудови державної стратегії формування податкової культури учасників податкового процесу, адже рівень податкової культури досі залишається низьким. Громадяни часто ігнорують державу, вважають, що вони не зобов'язані платити податки. В свою чергу держава теж не дає їм чітко зрозуміти, що податкові надходження

витрачаються на покращення добробуту суспільства в цілому. У результаті ухилення від обов'язків платника податків для громадян – це норма.

Аналіз різних джерел наукової літератури показує, що одні науковці бачать податкову культуру як відносно вузьке поняття, інші вважають, що це поняття винятково широке, і включає не тільки безпосередньо податкову правосвідомість, а також систему відносин усіх учасників податкового процесу. Так В. Андрущенко розглядає податкову культуру як різновид культури грошових відносин, форму прикладної, утилітарної етики, що передбачає конкретні процедури і правила, які відрізняють правильне від неправильного, моральне від аморального [1]. В. Вишневський акцентує увагу на тому, що наслідування неокласичних рецептів реформування та копіювання зарубіжного податкового досвіду в колишніх республіках СРСР не призвело до бажаних результатів. Практика ще раз підтвердила, що всупереч положенням неокласики, навіть аналогічні податкові норми в різних інституційних умовах (західноєвропейських та пострадянських) працюють по-різному [2].

Тому в ході формування податкової культури потрібно брати до уваги той факт, що в Україні, як і в більшості країн пострадянського простору, формальна інституціоналізація з'явилася раніше, ніж умови для їх ефективного функціонування. При імпорті формальних інститутів потрібно брати до уваги те, що вони повинні відповідати рівню неформальних відносин.

Формування податкової культури – складний процес, який поєднує в собі економічний, соціальний, інформаційний та правовий аспекти. Податкова культура повинна виступати регулятором поведінки не тільки кожного платника податків, а й посадових осіб податкових органів. Тому удосконалення податкової культури слід починати передусім з працівників податкових органів, адже ефективність роботи будь-

якої системи, насамперед, залежить від рівня кваліфікації працівників, від їхнього ставлення до професійної діяльності, від морально-етичних засад та особистих рис [3].

Податкова культура складається з розуміння громадянами всієї важливості для держави і суспільства сплати податків, знання своїх прав і обов'язків по їх сплаті. Платник податків повинен усвідомлювати, що податкові надходження до бюджету потрібні для виконання державою своїх функцій.

Наразі ми не спостерігаємо такої співпраці між державою і платниками, яка би мала ґрунтуватися на основі реципрокності взаємовідносин. Вони не допускають і думки про те, що податкові надходження можуть повернутися до них у вигляді тих чи інших послуг, і, здається, твердо переконані, що цим грошам належить безслідно зникнути десь у надрах держави. Звідси – роздратування з приводу можливих нововведень у податковій системі та підозра, що метою будь-яких інновацій є виключно експропріація простих громадян. У зв'язку з цим необхідно формувати і розвивати податкову культуру як населення, так і працівників податкових органів.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що розвитку податкової культури перешкоджає факт усвідомлення платником податків абсолютної несправедливості ситуації і відсутність надії на те, що метою зміни існуючої податкової системи є саме досягнення справедливості. Необхідно акцентувати увагу на правах платника податків та виконання державою покладених на неї функцій відповідно до чинного законодавства. Гармонійне поєднання фіскальних інтересів держави та соціальних потреб платників податків на основі формування партнерських відносин повинні бути в основі формування інституційних засад розвитку податкової культури в державі.

Література

1. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування: монографія / В. Л. Андрущенко; Т. В. Тучак. – К.: Алерта, 2013 – 384 с.
2. Ручкіна В. М. Формування податкової культури в Україні та аналіз її складових частин / В. М. Ручкіна // 36. наук. праць Національного університету державної податкової служби: електронне науково-фахове видання. – 2013. – №1–2. – С. 194–200.
3. Экономика налоговых реформ: монография / Под ред. И.А. Майбурова, Ю.Б. Иванова, Л.Л. Тарангул. – К.: Алерта, 2013. – 432 с.

УДК 336.225.67:658

ПОДАТКОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Колодій Б.– ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н, доцент Руденко В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У ході розвитку та реформування податкової системи в Україні на сучасному етапі недостатньо уваги приділяється розробкам у галузі фундаментальних основ оподаткування, зокрема, - у частині дослідження податкових ризиків та системі управління ними. Навіть після прийняття Податкового кодексу України на даному етапі залишається актуальним питання тіньової економіки та проблеми повної сплати податків і зборів суб'єктами підприємницької діяльності до бюджету. Вирішення

даної проблеми можливе саме завдяки впровадженню в податкову систему дієвого механізму з моніторингу та управління податковими ризиками [1].

Діяльність підприємств, платників податків в умовах політичної та економічної нестабільності завжди супроводжується податковими ризиками, а податковий тиск значно посилює це явище і разом з іншими чинниками гальмує процес забезпечення інвестиційно-інноваційної активності платників податків, не сприяє їх фінансовій стабільності. Незважаючи на те, що за